

Memòria de la intervenció
Arqueològica al carrer dels Boters
1 i pl. Cucurulla

Codi: 027/10

Expedient: 437 K121 NB 2010-2-5537

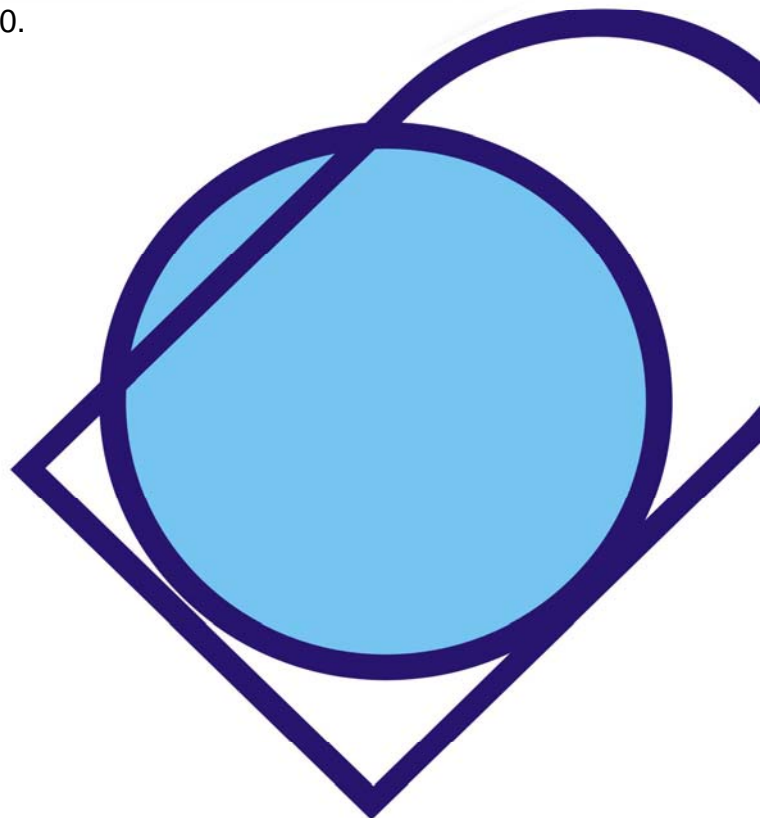
Barcelona (Barcelonès)

Dates de la intervenció: maig de 2010.

Autor:

Daniel Alcubierre

Data de lliurament: Juny de 2012

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	2
2. SITUACIÓ I MARC HISTÒRIC	3
3. ANTECEDENTS	6
4. METODOLOGIA	7
5. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS I RESULTATS OBTIGUTS.....	8
6. CONCLUSIONS.....	11
7. BIBLIOGRAFIA	12
FITXES D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA	13
ÍNDIX DE PLANIMETRIES.....	14

1. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria presenta els resultats i les conclusions de la intervenció arqueològica efectuada al carrer de Boters 1, a la ciutat de Barcelona (Barcelonès), districte de Ciutat Vella. Les seves coordenades UTM són: E 431045.9, N 4581920.1 (ED50 UTM 31N) i es situa a una cota de 9,1 msnm. El codi d'intervenció és 027/10. Els treballs que recull aquesta memòria es van dur a terme el 27 de maig de 2010.

El motiu de la intervenció va ser l'excavació d'una rasa per una connexió de fibra òptica. Donades les característiques històriques de la seva ubicació es va determinar la necessitat de realitzar un control arqueològic de l'obra.

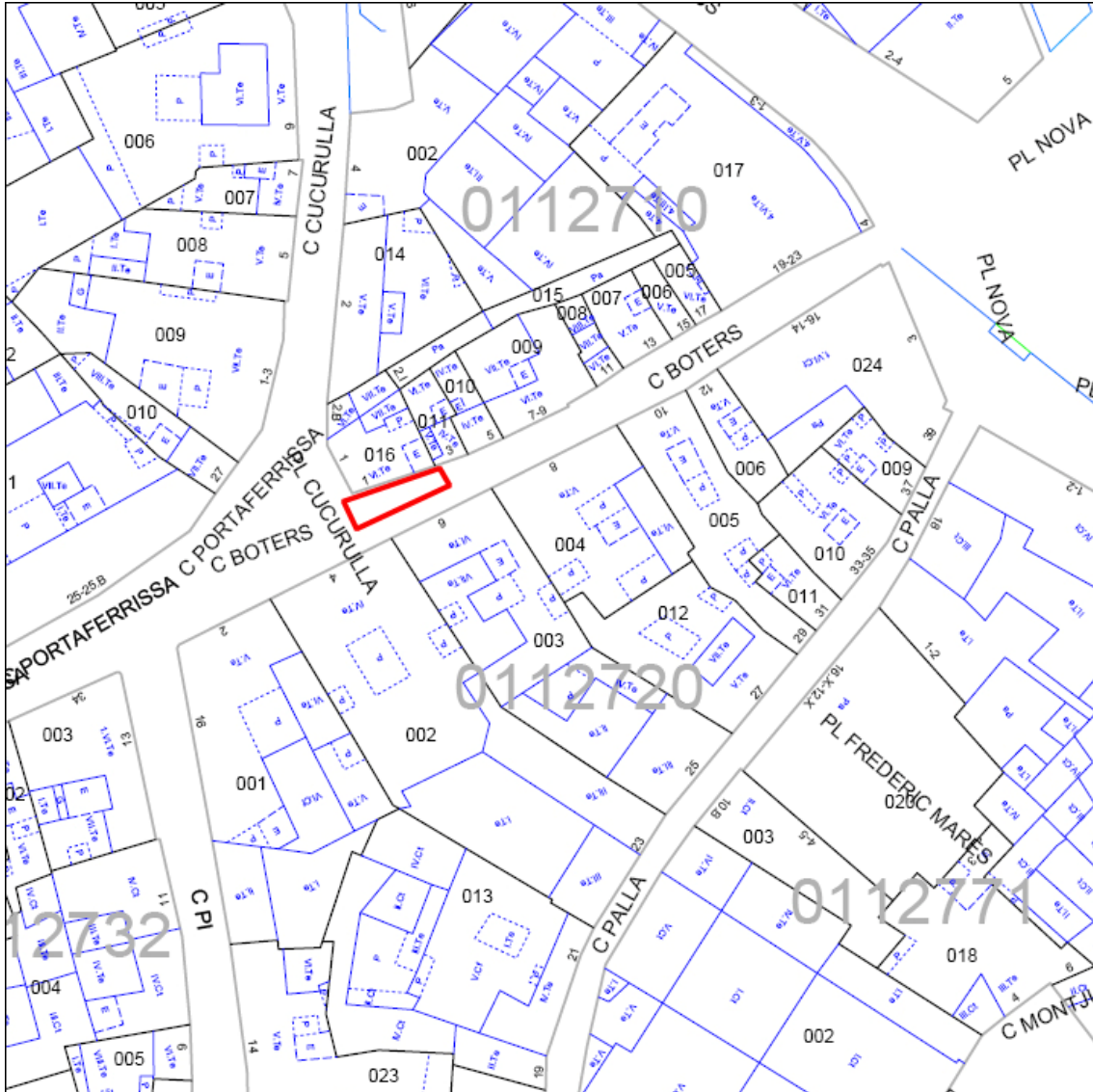
Aquesta intervenció es va efectuar d'acord amb les autoritzacions emeses pel Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. L'actuació es ceneix als procediments establerts a l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

La intervenció arqueològica es va realitzar sota la direcció tècnica de l'arqueòleg Daniel Alcubierre Gómez, de l'empresa CODEX-Arqueologia i Patrimoni.

Els treballs, van ser encarregats i finançats per l'empresa promotora de les obres ISOLUX Ingeniería S.A. i es van dur a terme seguint les indicacions i la supervisió del Museu d' Història de Barcelona.

2. SITUACIÓ I MARC HISTÒRIC

La intervenció es situa al carrer de Boters 1, al barri del Gòtic.

Plànol parcel·lari de l'entorn de la intervenció, amb la situació de l'àrea on es va excavar la rasa.

Fotografia aèria l'entorn de la intervenció, amb la situació de l'àrea on es va excavar la rasa. Font ICC.

L'àrea on es realitza la intervenció es trobava en època romana fora de l'espai emmurallat de la colònia de Barcino. Malgrat això, donada la seva proximitat al nucli urbà es pot considerar que es trobaria dins l'ager de Barcino.

Després de la razzia d'Almansur la ciutat creix notablement, existint ja l'església de Santa Maria del pi, en torn la qual sorgira una *vilanova*. El perímetre murari roma es manté pràcticament sense variacions fins al segle XIII. En aquest segle, donat el fort creixement demogràfic i econòmic, va alçar-se la muralla de la Rambla (1260), que es disposava tancant els suburbis sorgits en torn Sant Pere de Puelles i Santa Maria del Mar al nord-est i en torn la col·legiata de Santa Anna i Santa Maria del Pi al sud-oest.

Tenim notícies del carrer des del segle XIV. Aquest rebria el seu nom, per la presència de l'anomenada figuera cucurulla. S'urbanitza al 1322, tallant dos lladorners centenaris del ciutadà Pere Ferrer. Als fogatges del segle XIV es parla de la carnisseria de la Cucurella. Tornem a tenir notícies de la plaça al 1356, quan el Rei Pere III concedeix, a petició dels veïns dels carrers, el permís per pavimentar aquest carrer i el de Portaferriça fins a la muralla de la Rambla, establint un impost de barra o bustia (impost de pas per qui anés amb un animal de carrega, similar a un peatge), així com una taxa als veïns a fi de sufragar l'obra amb els seus beneficis¹. Carrer de Boters, rep el nom per torbar-se aquí la seva casa gremial, ja documentada al 1448.

¹ Mutgé Vives, Josefina. 1989 Contribución al estudio del urbanismo en la Barcelona del siglo XIV. Noticia documental de la pavimentación de una plaza y una calle en 1356. Haciendo Historia. Homenaje al Profesor Carlos Seco : 31-34 (1989) Universidad de Barcelona

3. ANTECEDENTS

Referim a continuació les intervencions arqueològiques efectuades amb anterioritat a l'entorn del carrer de Boters.

- En una intervenció arqueològica al núm. 11 del carrer del Pi, dirigida per Núria Miró, molt proper a la zona de la intervenció, es van documentar enterraments del Neolític Mig..
- Diferents intervencions arqueològiques han permès documentar sitges i estructures d'època Baix Imperial romana i estructures diverses d'època Baix medieval i moderna a la zona propera de l'avinguda de la Catedral, carrer dels Arcs i plaça Nova.
- En un intervenció de l'any 2003 al carrer dels Boters núm. 13 es va localitzar estructures datades al Baix Imperi i a època medieval i moderna. En aquesta mateixa intervenció es va localitzar una sitja al carrer, davant la façana de l'edifici; estava completament buida i encara conservava la llosa de coberta.
- Intervenció al carrer Cucurulla 9, sota la direcció d'Adriana Vilardell, l'any 2002. Es van localitzar estructures indeterminades d'època moderna.
- Portaferriça 4-16. Carrer d'en Roca 34. Esther Medina Guerrero (2002)

Destaquem que en totes aquestes intervencions la cota a la que apareixen restes o estratigrafia d'època medieval o anterior es troba molt per sota de la cota afectada en aquesta intervenció, en torn als 2,5 o 3 metres. Per sobre d'aquesta cota tot el que es documenta es estratigrafia moderna .

4. METODOLOGIA

Els treballs d'excavació es van dur a terme de manera manual, mitjançant operaris de l'empresa instal·ladora. Per la retirada de la pavimentació actual i la seva preparació de ciment es va fer servir un martell pneumàtic, mentre que per l'excavació del sediment es van emprar eines manulas.

El mètode de registre utilitzat ha estat el proposat per E.C. Harris i A. Carandini, mitjançant la identificació de les diferents Unitats Estratigràfiques i la seva posterior documentació gràfica. A més s'ha utilitzat format de fotografia digital per la presa de les imatges i s'ha elaborat la corresponent documentació planimètrica.

Aquesta intervenció no ha proporcionat cap tipus de material immoble, fet pel que no s'incorpora cap inventari de materials a la memòria.

5. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS I RESULTATS OBTIGUTS

L'àrea on es va excavar la rasa es situa a la vorera nord del carrer de Boters, al número 1, a tocar de la plaça Cucurulla. En aquest punt es va determinar la ubicació de la rasa.

Les dimensions de la rasa eran de 8 per 0,40 metres. La cota necessària per a la instal·lació del cablejat de fibra òptica era de 60 cm.

Els treballs es van iniciar amb la retirada de la pavimentació preexistent al carrer (UE 1001), conformada per panots, mitjançant un martell pneumàtic per part dels operaris de l'empresa instaladora.

Un cop enretirada la pavimentació i la seva preparació de ciment (UE 1002) es va procedir a l'excavació manual del sediment. Aquest era format per un únic estrat de runa barrejada amb sorra i argiles (UE 1003) amb presència puntual de material constructiu contemporani abocat. Aquest estrat abastava tota la potència necessària pel rebaix de l'obra.

Amb l'excavació d'aquest estrat s'asoleix la cota prevista per l'obra, de 60 cm. sense que es documentés cap estructura o restes de material arqueològic al sediment.

Un cop completada la documentació fotogràfica i topogràfica es procedeix a la instal·lació dels serveis, al reompliment i la cobertura de la rasa, amb les mateixes terres extretes anteriorment, donant per acabada la intervenció.

Vista de l'espai on es va excavar la rasa objecte del present seguiment

Vista de la rasa al carrer de Boters 1, on es va afectar únicament un rebliment d'argiles i sorres contemporànies.

6. CONCLUSIONS

La intervenció duta a terme consistia en el seguiment de l'excavació d'una rasa per serveis de comunicació (fibra òptica) al carrer de Boters número 1, cantonada amb plaça Cucurulla. L'interès arqueològic venia donat per la ubicació de l'obra, situada molt a prop del nucli emmurallat de la ciutat romana de Barcino, i dins el perímetre de la ciutat medieval. Els propis carrers de Boters i Cucurulla ja són presents en documents dels segles XIV i XV. El carrer Boters segueix el traçat de Portaferrissa que ja era un camí romà de sortida de Barcelona vers Montjuïc.

El resultat de l'excavació de la rasa va ser negatiu, no documentant-se res més que un estrat d'anivellació de sorres, argila i runa. Aquets fet és degut en gran part a la poca fondària assolida per l'obra. A partir de les dades recollides en intervencions arqueològiques properes podem veure com els estrats medievals no apareixen fins a una cota vora els 2,5 metres per sota la pavimentació actual.

Es per això que malgrat el resultat negatiu d'aquesta intervenció interpretem que no es pot descartar la presència de restes arqueològiques en aquest punt, fet pel que recomanem fer nous controls en futures intervencions que es puguin plantejar a la mateixa zona.

7. BIBLIOGRAFIA

- A.A.V.V. (1991): Història de Barcelona. Vol. II, Enciclopèdia Catalana.
- Balaguer, Víctor. Las Calles de Barcelona en 1865. Maxtor 2008
- Galera, M. Roca, F. Tarragó, S. (1982): Atlas de Barcelona. Segle XIX. Col·legi oficial d'Arquitectes de Catalunya, Barcelona.
- Jiménez Marzo, M (1999) Memòria de la intervenció arqueològica al carrer del Pi 12-15, Barcelona.
- Medina Guerrero, Esther. (2002) Memòria de la intervenció arqueològica a Portaferrissa 4-16. Carrer d'en Roca 34.
- Miró i Alaix, N. Cebrià i Escuer, A. (1993) Memòria de la intervenció arqueològica al carrer del Pi 11, Barcelona.
- Mutgé Vives, Josefina 1989 "Contribución al estudio del urbanismo en la Barcelona del siglo XIV. Noticia documental de la pavimentación de una plaza y una calle en 1356." Haciendo Historia. Homenaje al Profesor Carlos Seco : 31-34 (1989) Universidad de Barcelona
- Vilardell, Adriana. (2002) Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Cucurulla 9, Barcelona. Arxiu Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. Àrea de Coneixement i Recerca.

FITXES D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA

Definició UE		Textura		Composició		Sector	
Estructura		Compacta		Geològica		1001	
		Color		Orgànica		Zona	
		Gris		Artificial		Foto. Plan.	
				material Constructiu		1	
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació	
Cobreix a 1002		Cobert per		s XX		Arquitectònic/Artí	
Farceix a		Farcit per		Interpretació			
Talla a		Tallat per		Paviment			
Es recolza en		Se li recolza		Observacions			
Es lliura		Se li lliura		Pavimentació contemporània del carrer de Boters. Panot			
				Afecció Si ☐ No ☐ % <input type="text"/> Tipus <input type="text"/>			

Definició UE		Textura		Composició		Sector	
Estructura		Compacta		Geològica		1002	
		Color		Orgànica		Zona	
		Gris		Artificial		Foto. Plan.	
				material Constructiu		2	
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació	
Cobreix a 1003		Cobert per 1001		s XX		Arquitectònic/Artí	
Farceix a		Farcit per		Interpretació		3	
Talla a		Tallat per		Preparació de paviment		4	
Es recolza en		Se li recolza		Observacions		5	
Es lliura		Se li lliura		Preparació de ciment del paviment actual del carrer de Boters.		6	
				Afecció Si ☐ No ☐ % <input type="text"/> Tipus <input type="text"/>		7	

Definició UE		Textura		Composició		Sector	
Estrat		Compacta		Geològica		1003	
		Color		Orgànica		Zona	
		Marró Clar		Artificial		Foto. Plan.	
				material Constructiu		2	
Relacions Físiques		Igual a		Datació		Criteri datació	
Cobreix a		Cobert per 1002		s XX		Ceràmic	
Farceix a		Farcit per		Interpretació		3	
Talla a		Tallat per		Anivellació		4	
Es recolza en		Se li recolza		Observacions		6	
Es lliura		Se li lliura		Estrat de rebliment o anivellació del carrer. Format per una barreja de sorres i argila, amb fragments de material constructiu contemporani abocat. No s'exhaureix amb l'excavació de la rasa.		8	
				Afecció Si ☐ No ☐ % <input type="text"/> Tipus <input type="text"/>			

ÍNDIX DE PLANIMETRIES

- 1- Situació de la intervenció
- 2 - Planta general de la intervenció